

Tomaž Bratuša, Tina Štirn, Teodor Šučur

ALI SO NAŠI PRAVNICI PRIPRAVLJENI ZASTOPATI UPORABNIKE PSIHIJATRIJE ?

Zaradi izrednega pomena pravne pomoči uporabnikom psihijatrije smo izvedli raziskavo, v kateri smo poskušali ugotoviti, koliko so odvetniki pripravljene pomagati reševati tovrstno problematiko.

Naša začetna hipoteza je bila, da so odvetniki le v manjši meri pripravljene prevzeti primere uporabnikov.

Domnevali smo, da so pravniki dokaj ovirani z "ritualom", ki omogoča le psihiatrom pristojnosti pri odločanju o prištevnosti uporabnikov in verodostojnosti njihovih pričevanj. Poleg tega smo domnevali, da so pravniki s tem področjem razmeroma slabo seznanjeni in se boje tveganja.

Metoda

Vzorec smo oblikovali slučajno, s pomočjo telefonskega imenika, iz odvetniške populacije v Ljubljani in Mariboru. Poklicali smo 31 oseb, 19 moških in 12 žensk. Pri pogovoru smo se predstavili kot študentje psihologije in jim zastavili naslednja vprašanja

Ali ste pripravljene zastopati hospitalizirano osebo na sodišču?

Ali ste že imeli kak tak primer?

Koliko časa že opravljate odvetniško prakso?

Zabeležili smo tudi njihove pripombe, utemeljitve odgovorov...

Pripravljenost zastopanja

	Ž		M		VSI	
	N	%	N	%	N	%
DA	6	50	10	52.6	16	51.6
NEODLOČENOST	6	50	4	21.1	10	32.3
NE	0	0	3	15.8	3	9.7
BREZ ODGOVORA	0	0	2	12.0	2	6.5
SKUPNO	12	100	19	100.0	31	100.0

Šučur, Štirn, Bratuša: ALI SO NAŠI PRAVNICI PRIPRAVLJENI ZASTOPATI UPORABNIKE PSIHIATRIJE?

Rezultati

N	SPOL	A	B	C	Legenda
1	Ž	4	2	2	
2	Ž	20	2	1	A - leta odvetniške prakse
3	Ž	21	2	1	
4	Ž	20	2	2	B 1 - že imel(a) podoben primer
5	M	20	2	1	
6	M	6	2	1	
7	Ž	-	2	2	
8	Ž	25	2	1	2 - ni imel(a) podobnega primera
9	M	36	2	3	
10	M	1	1		C 1 - bi zastopal(a)
11	M	-	2	2	2 - neodločen
12	M	4	1	1	3 - ne bi zastopal(a)
13	Ž	-	2	2	
14	M	8	2	2	
15	Ž	2	2	2	
16	M	1	1		
17	Ž	20	1	1	
18	M	3	2	-	
19	M	45	1	3	
20	M	20	1	1	
21	Ž	6	2	1	
22	M	30	1	1	
23	M	20	1	1	
24	M	3	2	3	
25	M	18	1	1	
26	Ž	3	1	2	
27	Ž	10	2	2	
28	M	17	-	-	
29	M	-	2	2	
30	M	1	2	1	
31	M	30	2	1	

Število let odvetniške prakse

št. let v povprečju	Ž	M	VSI	P	N	Legenda
	13	17.82	14	18.7	15	P - pripravljenost zastopati N - nepripravljenost zastopati

Število odvetnikov, ki so že imeli podoben primer

M	Ž	VSI
2	7	9

Korelacije

- leta odvetniške prakse / izkušnje = 0.28
- leta odvetniške prakse / pripravljenost = 0.08
- izkušnje / pripravljenost = 0.53
- spol / izkušnje = 0.31

Število vseh odvetnikov in odvetnic je bilo 31. Od teh je bilo pripravljeno zastopati hospitalizirane uporabnike psihiatrije 51.6 %. Pomembnih razlik med spoloma ni bilo. Neodločenih je bilo 32.3 % (6 žensk ali 50%, 4 moški ali 21%). Vidimo torej, da je med ženskami več neodločenih. Odvetnikov, ki niso pripravljeni zastopati uporabnikov je 9.7%, in sicer so to trije moški (15.8% od celotnega vzorca moških). Dva odvetnika nista dala odgovora.

Povprečno število let odvetniške prakse je bilo 14 let (13 za ženske in 17.8 za moške). Tisti, ki so na vprašanje o pripravljenosti zastopanja uporabnikov psihiatrije odgovorili pritrdilno, so imeli v povprečju več delovne dobe (18.7 let), od tistih, ki so odklonili (15 let). Neodločeni so imeli torej najmanj prakse. Vidimo lahko, da se z večjimi izkušnjami povečuje tudi pripravljenost prevzemati "tvegane" primere, kakršni so psihiatrični.

Iz pogovorov z odvetniki lahko sklepamo, da so nekateri zelo zavzeti za obravnavanje tovrstne problematike, drugi pa se je izrazito izogibajo. Vzrok za to verjetno niso toliko predsodki, kot nepoznavanje predpisov o obvezni pridržanosti in pomanjkanje izkušenj.

Na koncu lahko zaključimo, da je pripravljenost odvetnikov za pomoč uporabnikom večja kot smo pričakovali, čeprav še vedno ni tolikšna, kot bi si želeli.

Rezultati, četudi na majhnem vzorcu, kažejo na potrebo po uvedbi posebne službe zagovorništva, ki bi se ukvarjala izključno s pravniško problematiko. Pripomniti je namreč potrebno, da se mnogi postopki v zvezi s prisilno hospitalizacijo (npr. pristojnost za pisanje napotnic, postopek ob sprejemu, ...) urejajo z internimi akti, ki jih izdajajo zdravstvene organizacije, in ki pravnikom po pravilu niso dostopni.

	N	%	N	%	N	%
DA	6	50	10	52.6	16	51.6
NEODLOČENOST	8	50	4	21.1	10	32.3
NE	0	0	3	15.8	3	9.7
BREZ ODGOVORA	0	0	2	12.0	2	6.5
SKUPNO	12	100	19	100.0	31	100.0